

KRADLJIVICA JAGODA

DŽOANA HARIS

Prevela
Dijana Radinović

■ Laguna ■

Naslov originala

Joanne Harris

THE STRAWBERRY THIEF

Copyright © Frogspawn Ltd, 2019

Translation copyright © 2023 za srpsko izdanje, LAGUNA

Tebi.
Da, tebi.
Znaš ko si.

Vetar

Petak, 10. mart

PRED OLUJU UVEK NASTUPI KRATKO ZATIŠJE KAD VETAR KAO da se predomisli. Pravi se da je pitom; koketuje s beharom što se osuo po granju; prska kišicu iz tmastih oblaka. Upravo u tim trenucima razigranosti vetar je najokrutniji i najopasniji. Ne posle, kad obara drveće, a behar teče potocima i zapušava odvođe poput upijajuće hartije. Ne kad se kuće ruše kao kule od karata, a zidovi koji su se činili tako čvrsti i pouzdani cepaju se kao papir.

Ne, najokrutniji trenutak je uvek onaj kad *misliš* da je opasnost prošla, da je vetar konačno minuo, da možda možeš ponovo da počneš da gradiš, i to nešto što vetar neće odneti. To je trenutak kad je vetar najopasniji. To je trenutak kad počinje bol. Trenutak kad se već raduješ sreći. Demon nade u Pandorinoj kutiji. Trenutak kad zrna kakaa počnu da ispuštaju svoj miris: miris vatre, začina i soli; i krvi; i vanile; i slomljenog srca.

Nekad sam mislila da je to umeće prosto. Pravljenje bezopasnih zadovoljstava. Ali na kraju sam ipak shvatila da *nijedno* zadovoljstvo nije bezopasno. Fransis Reno bi bio ponosan na mene. Veštica sam četrdeset godina, a sada sam konačno postala puritanka.

Zozi del Alba bi me razumela. Zozi, kradljivica srca, čiji mi se lik još javlja u snovima. Ponekad čujem njen glas u vetru, lupkanje njenih potpetica po kaldrmi. Ponekad se pitam gde je, misli li još na mene. Zozi je znala da nijedno zadovoljstvo nije bezopasno. I da je na kraju samo moć važna.

Ali vetar ne mari. Vetar nikome ne sudi. Vetar instinktivno uzima sve što može – šta god da mu treba. I sama sam nekad bila takva. Poput semena nošenog vetrom koje negde padne i pusti koren, pa opet dà seme, koje odleti dalje. Seme nikada ne ostaje kraj biljke koja ga je dala. Leti kud ga vetar nosi.

Eto i moja Anuk, koja sada ima dvadeset i jednu godinu: otišla je tamo kud deca odlaze za čarobnim frulašem. Nas dve smo nekad bile tako bliske. Bile smo nerazdvojne. A ipak znam da je dete kod tebe samo na pozajmici i da ćeš jednog dana morati da ga vratiš u svet, gde će rasti, učiti, zaljubljuvati se. U jednom trenutku sam verovala da će Anuk možda ostati ovde u Lanskenetu na Tani; da će je Žano Dru zadržati ovde; i ne samo on već naravno i naša čokolaterija, sigurnost koja joj je ovde obećana. Presudio je, međutim, Žan-Lu Rembo, u Parizu. Žan-Lu, dečak s rupom u srcu. Da li ju je Anuk ispunila? Znam samo da je u mom srcu ostala praznina kad je otišla, rupa koju ne može da ispuni ni sva čokolada Meksika; rupa u obliku devojčice sa očima tamnim kao okean.

A sada moja šesnaestogodišnja Rozeta čuje zov vetra, a ja znam koliko je gladna, koliko je divlja, hirovita, nestalna. Jedan nalet tog vetra bi je odneo da nije čvrsto vezana poput jedra, da nisam preduzela mere predostrožnosti. Ali vetar i dalje trza užad koja nas drže. Još čujemo njegov zov poput pesme sirena. I još nam donosi miris drugih mesta. Priča nam o opasnostima i jarkom suncu, o avanturama i radostima. Igra u zracima svetlosti u bojama čilija i bibera. Zapinje u grlu poput iznenadnog napada smeha. I na kraju ti uzme sve; sve za šta si naporno radio, sve za šta si govorio sebi da ćeš nekako moći

da poneseš sa sobom. A uvek se diže u trenutku razigranosti,
čarolije – čak i radosti. Kad sunce grane kroz oblake. Kad osetiš
slast, čuješ zvon zvona.

Ponekad čak i kad padne sneg.

Sneg

Subota, 11. mart

DANAS JE PAO SNEG. PRVA NEDELJA USKRŠNJEG POSTA, ČUDO je poranilo. Najpre sam pomislila da su to latice s procvalog granja, behar iz vedra neba što je prekrio trotoare. Ali sneg se uhvatio po simsu, a u vazduhu su blistali kristali. Možda je to bila slučajnost. A možda je i nešto drugo.

U ovim krajevima snega gotovo da i nema. Ovde nema prave hladnoće, čak ni usred zime. Ne kao u Parizu, gde Sena ume da se zaledi, pa tanak crn led puca po njoj, i gde sam morala da nosim zimski kaput od Noći veštica pa do Uskrsa. Ovde, u Lanskenetu na Tani, hladno je možda mesec dana. U decembru stegne mraz. Polja se zabele. A tu je i vetar. Hladan severac koji tera suze na oči. Ali danas je pao sneg. To je znak. Do zore će neko umreti.

Znam priču o devojčici koju je majka napravila od snega. Rekla joj je da ne sme da izlazi na sunce, ali devojčica je jednog letnjeg dana nije poslušala, već je otišla napolje da se igra s drugom decom. Majka ju je svuda tražila, ali našla je samo njenu odeću na zemlji – BUM! – u lokvi.

Narcis mi je ispričao tu priču. Narcis, koji drži cvećaru. Već je star i radnim danima neko drugi vodi radnju, ali on i dalje

dolazi nedeljom, sedi kraj vrata, gleda na ulicu i nikad ne progovara. Osim ponekad sa mnom. Kaže mi: „Nas dvoje nismo pričljivi, je li tako, Rozeta? Ne brbljamo kao svrake.“

I to je istina. Dok mama pravi čokoladne slatkiše i priča, ja volim u tišini da sedim i igram se dugmićima ili da crtam u crtanku. Kad sam bila mala, uopšte nisam govorila. Pevala sam i ponekad vikala „BUM!“, govorila rukama i ispuštala životinjske krike ili zov ptica. Ljudi vole ptice i životinje. Mene baš i nisu voleli, pa nisam pričala s njima, čak ni glasom senke, onim koji koristim kad sam neko drugi. Umesto toga pretvorila bih se u pticu i vinula se u oblake. Ponekad bih bila majmun što se vere po drveću, ili pas što laje na vetar. Ali ljudi me ni tad nisu voleli, niko sem mame i Anuk i... mog najboljeg druga Žan-Filipa Bonea. Ali mama sad stalno radi, Anuk je u Parizu sa Žan-Luom, Riđi dođe i ode i nikad se ne zadržava, a Žan-Filip (kome je nadimak Pilu) preko nedelje ide u školu u Aženu i neće više da se igra sa mnom.

Mama mi kaže da se ne sekiram. Da se nije toliko promenio. Ali on sad ima šesnaest godina i ostali dečaci bi mu se smejali i zadirkivali ga što se igra s devojčicom.

A to uopšte nije fer. Ja *nisam* devojčica. Ponekad sam dečak kao Pilu. Ponekad sam majmun ili pas. Ponekad sam nešto drugo. Ali ljudi su drugačiji. Ljudima je stalo do takvih stvari. A u školu naravno ne mogu da idem. Škola u Aženu nije htela da me primi. Rekli su mami da se ne bih uklopila tamo niti bih pričala kako treba. A tu je i Bum, koji je nevaljao i koji me tera da vičem njegovo ime – BUM! A ponekad su tu i *nezgode*.

I tako ja sad učim šta mogu iz knjiga, od ptica i životinja, a ponekad čak i od ljudi. Od ljudi poput Narcisa i Riđeg, kojima ne smeta kad ja neću da pričam ili kad mi glas nije glas devojčice, već divlji i opasan.

Mama mi je pričala priču o devojčici kojoj je jedna veštica ukrala glas. Ta zla i lukava veštica koristila je onda devojčin umilni glas da na prevaru navede ljude da rade po njenoj volji.

Samo je devojčicina senka mogla da govori, ali to gotovo nikad nije bilo ljupko. Govorila je samo istinu i ponekad bila nemi-lorsdna. *Ti si kao ta devojčica*, govorila mi je mama. *Suviše mudra da te budale shvate.*

Pa sad, ne znam jesam li mudra, ali *imam* glas senke. Ipak, retko ga koristim. Ljudi ne vole da čuju istinu. Čak ni mama ne želi da čuje neke stvari koje joj moja senka kaže. I stoga se ja uglavnom držim pevanja ili prosto ćutim. A kad osetim da mi se glas senke otima, viknem „BUM!“ i smejem se i pevam i udaram nogom o pod, što smo svojevremeno ponekad radile da oteramo zle vetrove.

Kad je sneg počeo da veje, mama je radila u radnji, pravila je uskršnje slatkiše, zeke, piliće i korpe s jajima. Sirotinjsku radost i štangle s lešnicima. Venerine bradavice, medena srca s kajsijom i kandirane pomorandže. Sve umotano u celofan i uvezano šarenim vrpcama i spakovano u kutije, vrećice i kesice, spremno da se pokloni za Uskrs. Ja baš i ne volim čokoladne slatkiše. Volim toplu čokoladu i kroasane s čokoladom, ali ne želim da radim u prodavnici čokolade. Mama kaže da svako ume nešto. Ona ume da pravi čokoladne slatkiše i da kaže koji je kome omiljen. Riđi ume da ispušta razne ptičje zvuke i da popravi gotovo sve. Ja umem da crtam životinje. Svako ima svoju životinju, senku svog pravog ja. Moja je majmun Bum. Mamina je divlja mačka. Riđi ima lisicu čupavog repa. Anuk zeca zvanog Pantufl. Pilu je rakun. A Narcis je stari crni medved sa onim dugim nosom, gegavim hodom i sitnim očima punim tajni. Neki ljudi misle da Bum nije stvaran. Čak ga i mama zove „Rozetin izmišljeni prijatelj“, posebno kad priča s ljudima poput madam Dru, koja čak ni boje ne vidi. To je zato što Bum ume da bude nevaljao. Moram stalno da ga držim na oku. Ponekad moram čak i da viknem na njega – BUM! – da ne bi napravio neku nezgodu.

Ali mama se sad samo pravi da ga ne vidi. Mama ne želi da ga vidi. Misli da bi nam bilo lakše da smo kao i svi drugi. Ali

ja znam da i dalje vidi Buma. Baš kao što vidi koje su omiljene čokoladice njenih mušterija. Kao što vidi boje koje joj govore kako se neko oseća. Sad se, međutim, trudi to da sakrije, pokušava da bude kao ostale majke. Možda misli da ću tako i ja biti kao svi ostali.

Kad je zavejao sneg, mama to nije primetila. Bila je sa dve žene koje su birale čokoladne životinje. Žene u prolećnim haljinama, s cipelama na štiklu i u pastelnim kaputima. Jedna se zove madam Montur. Ne živi ovde, ali viđala sam je. Nedeljom ide u crkvu. Druga je bila madam Dru, koja nikad ne dolazi da kupi čokolade, već samo da sazna šta se zbiva. Pričale su o nekom dečaku koji je debeo i neće da sluša. Ne znam ko je taj dečak. Zamislila sam dva papagaja, dve roze kokoške koje kvočaju, čeprkaju i čiste perje. I videla sam da se madam Montur pita što nisam u školi.

Niko se u Lanskenetu to ne pita. Niko se u Lanskenetu ne čudi što ponekad lajem, vičem ili pevam: *Bum-Bum-Bum, bum-bara-BUM!* Ali videla sam da me mama gleda. Znam da se brine zbog mene. Kad sam bila mala, dešavale su se nezgode. Stvari koje nisu smele da se dese, ali ipak jesu. Zbog kojih smo se razlikovale od ostalih. I jednom su pokušali da me ukradu, još dok sam bila beba. Neko je hteo i Anuk da ukrade, dok smo živeli u Parizu. I mama se sad brine, ali nema potrebe. Danas sam oprezna.

Madam Montur sam nacrtala kao ružičastog papagaja, a madam Dru kao kvočku. Ružičasta glavica nacrtana u dva-tri poteza, kljun rastvoren od čuda. Ostavila sam crteže na pultu, gde je mama mogla da ih vidi, i otišla napolje. Vetar je duvao sa severa i zemlja je bila posuta laticama, ali kad sam zastala da pogledam, videla sam da to nisu latice, već krupne pahulje što su kao konfete padale sa vedrog prolećnog neba.

Sveštenik je stajao ispred crkve i čudio se otkud to da pada sneg. Zove se Fransis Reno. Kad smo došle ovamo, uopšte mi se nije sviđao, ali sad mi je, mislim, drag. A *Reynaud* znači

„lisica“, što je šašavo jer svako vidi da je on zapravo vrana, sav u crnom i sa onim tužnim krivim smeškom. Ali crkva mi se sviđa. Sviđa mi se miris ispoliranog drveta i tamjana. Sviđaju mi se šarena stakla prozora i kip Svetog Franje. Reno kaže da je Sveti Franja zaštitnik životinja i da je otišao da živi u šumi. I ja bih to volela. Napravila bih sebi kućicu na drvetu i hranila se bobicama i orasima. Mama i ja nikad ne idemo u crkvu. To bi nam u prošlosti donosilo nevolje. Ali Reno kaže da ne moramo da dolazimo. Reno kaže da nas Bog pazi i čuva gde god da smo.

Sneg se sad kovitla s vedrog plavog neba. Znak – neke nesreće možda? Raširim kaput kao krila i viknem „BUM!“ da Reno zna da nisam ja za to kriva. On se osmehne i mahne mi.

Ali vidim da on ne vidi boje što sevaju preko trga. Ne čuje pesmu vetra niti oseća miris vatre. A sve su to znaci. Ja ih sve vidim. Ali vidim da on to ne zna. Sneg iz vedra neba. Neko će do zore umreti.